

СТОРІНКИ ПАМ'ЯТІ

Ярослав Олександрович САБАН

Другого червня 1999 року на 74 році життя раптово помер відомий вчений-лісівник, доктор сільськогосподарських наук, професор Ярослав Олександрович Сабан.

Не стало відомого вченого у галузі лісівництва, лісової таксації, лісової екології, керівника лабораторії таксації та організації господарства у лісах зелених зон, професора кафедри лісової таксації та лісовпорядкування Українського державного лісотехнічного університету, академіка-секретаря Лісівничої академії наук України, доктора сільськогосподарських наук Ярослава Олександровича Сабана.

Ярослав Олександрович народився 13 березня 1925 р. у м. Болехові на Прикарпатті. Вчився в Болехівській середній школі, а у роки війни – в Болехівській лісогосподарській школі.

Восени 1946 р. став студентом лісогосподарського факультету Львівської політехніки, який в 1947 р.

був переведений у Львівський сільськогосподарський інститут. З 1951 р., після закінчення навчання, працював на посадах інженера з лісозахисту, старшого інженера-лісопатолога Львівського управління лісового господарства.

У грудні 1952 р. Я.Сабана скеровано на наукову роботу в Закарпатську лісову дослідну станцію УкрНДІЛГА на посаду молодшого наукового співробітника, де він працював до 1959 року. Тут Я.Сабан займається вивченням проблем, пов'язаних з рубаннями головного користування у гірських лісах Карпат (від 1953 до 1955 рр.). Він закладає серію стаціонарів суцільних, поступових рівномірних і нерівномірних та добровільно-вибіркових рубань на базі нових механізованих технологій. Особливу увагу надає збереженню природного відновлення гірських лісів Карпат. Вивчає вплив різних способів рубань і механізованої лісоексплуатації на природне відновлення лісів. Результати цих досліджень використано при складанні нових правил рубань головного користування у гірських лісах Карпат. Виконана Ярославом Олександровичем робота з вивчення динаміки природного відновлення гірських лісів у зв'язку з лісоексплуатацією та формуванням змішаних різновікових молодняків має і зараз неабияке теоретичне і практичне значення.

У 1959 р. молодого науковця перевели у Надвірнянський опорний пункт Карпатської ЛДС для закладання гідрологічного стаціонару у зоні хвойних лісів Прикарпаття, де він працював до 1961р.

У 1961 році Я.О. Сабан захистив кандидатську дисертацію на тему: "Вплив різних систем рубань, способів лісоексплуатації і механізації на природне відновлення бука в Закарпатті" у Харкові (науковий керівник – акад. С.Г. П'ятницький) і був обраний за конкурсом у Львівський лісотехнічний інститут на посаду старшого наукового співробітника – завідувача наукової лабораторії лісорослинності (при кафедрі лісівництва). У цей час вчений займається закладанням нових експериментальних ділянок, дослідженням екології лісу, вивченням на типологічній основі практичних аспектів сприяння природному поновленню у різних категоріях лісостанів, керує науковими експедиціями у ліси Карпат.

У висліді досліджень Я.О. Сабан розробив нові способи рубань (гніздово-вибіркові і ромбовидні дрібнолісосічні). Важливе народногосподарське значення мало запровадження нових способів рубань (автор – Я.О. Сабан), які пройшли успішне експериментальне вивчення і виробниче випробування. Водночас він працював над вдосконаленням способів рубань у рівнинних лісах.

У 1963-1965 рр. Я.О. Сабан – старший викладач кафедри лісової таксації та впорядкування, 1965-1984 рр. – доцент цієї ж кафедри. Вчений успішно поєднував педагогічну і наукову роботу. Відзначався вмінням залучати студентів до наукової діяльності, що дозволило йому успішно здійснити аспірантську підготовку. Його студенти ставали переможцями всесоюзних, республіканських конкурсів студентських наукових робіт.

Особливо варто відзначити успіхи вченого у сфері видавничої діяльності: під редакцією Я.О. Сабана побачили світ вісім тематичних наукових збірників, де публікувалися статті з актуальних питань організації і ведення лісового господарства, лісоексплуатації, економіки лісового комплексу, автоматизації виробничих процесів тощо.

У 1982 р. Ярослав Олександрович опублікував монографію "Экология горных лесов", яка охоплювала результати 25-річних досліджень лісів Карпат. Нині готується її друге видання українською мовою, доопрацьоване та доповнене. У 1984 р. він захистив докторську дисертацію на тему: "Наукові основи ведення лісового господарства в Карпатах"; був обраний за конкурсом на посаду професора кафедри лісової таксації; а у березні 1986 р. йому присвоєно звання професора. Тридцятирічні дослідження природних та господарських процесів у лісах Карпат підсумовано у другій монографії "Продуктивность и возобновление леса в горных условиях" (1988 р.).

За визначні досягнення у справі розбудови національної освіти в Україні, за успіхи у підготовці кадрів вищої кваліфікації, значний науковий доробок та його активну реалізацію Я.Сабану в 1992 р. Указом Президента присвоєно почесне звання "Заслужений діяч науки і техніки України". Професор Я.Сабан постійно консультував і надавав методичну, практичну допомогу науковцям і виробничникам при вирішенні проблем таксації, лісовпорядкування і рубань головного користування, організації та ведення комплексного лісового господарства на екологічній основі. Вивчав організацію наукових досліджень у сфері гірського лісового господарства інших регіонів, що дозволило зробити відповідні наукові узагальнення, видані Українським

лісовпорядкувальним підприємством; нормативні матеріали з оцінки лісів на типологічній основі. Його розробки експонувались у 1979 р. на ВДНГ і відзначені дипломом.

Під керівництвом професора Я.Сабана підготовано і захищено 16 кандидатських дисертацій.

Я.О. Сабан – автор більше ніж 250 наукових праць лісівничо-екологічного і лісотаксаційного спрямування. Наукові інтереси вченого завжди поєднувалися із потребами лісогосподарського виробництва і були спрямовані на відтворення лісів і відновлення екологічних функцій, вирішення актуальних і невідкладних його питань та потреб. Упродовж багатьох років він був керівником та виконавцем договірної та держбюджетної тематики.

Професор Я. Сабан вів значну громадську роботу, був фундатором і брав активну участь у відкритті Болехівського лісогосподарського ліцею, багато років очолював інститутський осередок Товариства охорони природи, був головою зональної редакційної Ради видавництва "Лісова промисловість", заступником голови редакційної Ради інституту, відповідальним редактором науково-технічного збірника, експертом ВАК України, академіком-секретарем Лісівничої академії наук України (ЛАНУ), в організацію якої зробив вагомий внесок. Повний творчих задумів, Я.О. Сабан започаткував видання тематичного збірника, планував відкрити науковий центр з таксації та організації господарства у лісах зелених зон на базі побудованої і створеної під його керівництвом лабораторії, на часі було видання Наукових праць Лісівничої академії наук України. Враховуючи його науково-організаційні здібності, працездатність, наполегливість та цілеспрямованість, вірилось, що задуми будуть реалізовані. На жаль, не судилось.

Похований Я.О. Сабан на Янівському цвинтарі у Львові.

М.П. Горошко, М.Н. Зеленський, С.І. Миклуш – співробітники кафедри лісової таксації, лісовпорядкування та геодезії Українського державного лісотехнічного університету